

РЕЦЕНЗІЇ

РЕЦЕНЗІЯ

на монографію Михайліної Т.В., кандидата юридичних наук, доцента
на тему: “Роль інтегративного потенціалу правосвідомості у
реформуванні правової системи”

Актуальність теми рецензованого монографічного дослідження пов'язана з тим, що наразі правова система України потребує стрімких реформ, оскільки саме від їх успішності безпосередньо залежать економічний розвиток та стабілізація політичного середовища. Однак зазначені реформи повинні ґрунтуватися на якісних теоретичних та методологічних засадах, з усвідомленням усіх структурних та функціональних взаємозв'язків соціуму. Саме цьому аспекту реформування присвячено наукову працю Михайліної Тетяни Вікторівни, яка намагається підійти до реформування правової системи суспільства системно, а в якості системоутворюючого компоненту виокремлює феномен правосвідомості.

Можна з упевненістю наголосити на тому, що сучасні процеси суспільно-правового розвитку характеризуються ускладненням і динамізмом, тому виявлення у правовій системі елементів, які є генеруючими, інтегруючими стосовно інших, є своєчасним і, поза сумнівом, актуальним, тому що вони формують найбільш значущий потенціал у модернізації юридичного середовища. Слід віддати належне вдалій спробі прослідкувати через правосвідомість точки взаємного впливу правової, економічної, політичної, інформаційної та інших систем, що вбачається вкрай корисним у світлі підвищення рівня правосвідомості неправовими засобами.

Структурні частини монографії є взаємопов'язаними і спрямованими на комплексне висвітлення предмета дослідження. Так, у першому розділі Т.В. Михайліна зосереджується на конкретизації місця та ролі правосвідомості у доктринально-функціональній моделі правової системи суспільства. Другий розділ присвячено значенню правосвідомості в побудові та еволюції системи права. У третьому розділі наукової праці розкривається правова ідеологія як концентроване вираження колективної та індивідуальної правосвідомості, а в четвертому – діалектика юридичної практики в контексті правосвідомості суб'єктів права. Таким чином, спостерігається цілісний аналіз правової системи, а висновки щодо внутрішнього потенціалу правосвідомості для успішного втілення реформ закономірно підсумовують попередній матеріал.

Можна повною мірою погодитися з авторкою, що шляхи вирішення проблем реформування українського суспільства знаходяться у площині не точкових змін, а повного переосмислення стратегічних підходів до зазначеного процесу. При цьому справедливо зазначається, що ключем для цього повинна слугувати правосвідомість народу, яка є наслідком будь-яких (позитивних чи негативних) явищ і процесів та водночас генератором наступних змін. Це є творчим науковим вирішенням та заслугою на схвальні відгуки, оскільки лише за подібного підходу стає можливим стратегічне мислення, що є запорукою успішності проведення реформ.

У монографії викладене авторське бачення правової активності, котра не розглядається як монолітне явище, що спостерігалось в юридичній доктрині раніше, а поділяється на види та форми, і може бути цінним для конкретизації характерних рис правосвідомості населення держав з різною формою правління та політичним режимом. Зазначене має перспективність в розрізі порівняльного правознавства та виявлення моментів, доречних та корисних для запозичення правовою системою України.

Теоретична база дослідження є досить широкою, а саме опрацьовано понад сімсот наукових та нормативних джерел. Також автор бере до уваги останні тенденції розвитку юридичної науки. Коректним є також використаний методологічний апарат, який являє собою комплекс загальнонаукових (у тому числі, системний, діалектичний методи, метод екстраполяції, дедукції та індукції, синергетичний та кібернетичний методи) та спеціальних методів (зокрема, представлених методами правової компаративістики, правового моделювання та формально-юридичним методом). Така методологічна основа забезпечила всебічність, достовірність та аргументованість висновків, що, поза будь-яким сумнівом, є сильною стороною рецензованої роботи.

Таким чином, викладене вище дозволяє зробити висновок, що монографія Михайліної Тетяни Вікторівни є кроком уперед на шляху розбудови сучасної демократичної держави з акцентуалізацією на правосвідомості громадян як рушійної сили всіх трансформацій. Слід резюмувати, що рецензована наукова праця робить суттєвий внесок у розвиток юридичної науки і може бути корисною для всієї наукової спільноти, юристів-практиків, а також для викладачів та студентів під час викладання загальнотеоретичних курсів і дисциплін галузевого спрямування.

**Доктор юридичних наук, професор,
заслужений працівник освіти України,
перший заступник директора
Державного науково-дослідного інституту
Міністерства внутрішніх справ України**

Т.О. Проценко